

mgr Rena Wójcik

rozprawa doktorska na stopień doktora nauk o zdrowiu

„Wybrane wskaźniki poprawności fazy przedlaboratoryjnej w praktyce pielęgniarstwa”

STRESZCZENIE

Wstęp. Warunkiem prawidłowego procesu diagnostycznego, na który składa się etap przedanalizy, analizy i poanalizy, jest wysoka jakość wyników badań laboratoryjnych, które stanowią skuteczne i szybkie narzędzie w ocenie stanu zdrowia człowieka. Tymczasem dane z piśmiennictwa naukowego wskazują, iż najwięcej błędów powstaje w fazie przedanalizy. Dotyczą one przygotowania pacjenta do badań analitycznych, techniki pobierania materiału biologicznego, właściwego użycia i opisanie próbek, przechowywania i transportu pobranego materiału oraz czynników biologicznych wpływających na wartości referencyjne, takich jak: wiek, płeć, rytm dobowy, ciąża, pozycja ciała, dieta, aktywność fizyczna, stres, zażywanie leki, palenie tytoniu, spożywanie alkoholu i narkotyków. Popełnione na tym etapie błędy wiążą się z ryzykiem narażenia pacjenta na dalszą poszerzoną diagnostykę, często okupioną jego dyskomfortem fizycznym i psychicznym. Istotną rolę w eliminowaniu tych nieprawidłowości odgrywają umiejętności i wiedza personelu pielęgniarstwa. Podejmowanie świadomych działań, świadczenie usług o jak najwyższym standardzie, zgodnie z aktualną wiedzą medyczną przez pielęgniarki przyczynia się do uzyskania wiarygodnych i rzetelnych wyników badań laboratoryjnych.

Siła przekonania o własnej skuteczności znacząco wpływa na motywację do działania, chęć do zdobywania wiedzy, doskonalenia umiejętności i wykorzystywania ich w codziennej praktyce zawodowej. Poczucie własnej skuteczności stanowi jeden z zasadniczych mechanizmów samoregulacji zachowań ludzkich, mobilizujący wewnętrzne zasoby do sprostania sytuacyjnym wymaganiom. Wiara we własną skuteczność wzmacnia wytrwałość i efektywność w działaniu oraz wysiłek wkładany w osiągnięcie celu.

Cel pracy. Celem pracy była analiza wybranych wskaźników poprawności fazy przedlaboratoryjnej w praktyce pielęgniarstwa oraz korelacja wiedzy pielęgniarek dotyczącej pobierania materiału biologicznego z ich poczuciem własnej skuteczności.

Materiał i metody. Badania własne przeprowadzono w czasie od maja 2017r. do lipca 2017r. wśród 825 pielęgniarek zatrudnionych w szpitalnych oddziałach zabiegowych (408) i niezabiegowych (417) w trzech ośrodkach medycznych w Radomiu.

Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego. Posłużono się techniką badawczą w postaci ankiety oraz wykorzystano następujące narzędzia badawcze:

- Autorski kwestionariusz ankiety zawierający zestaw pytań socjodemograficznych oraz 30 pytań merytorycznych, weryfikujących wiedzę personelu pielęgniarskiego na temat poprawności fazy przedanalizycznej,
- Skala Uogólnionej Własnej Skuteczności (GSES), zawierająca 10 stwierdzeń, ułatwiających pomiar siły ogólnego przekonania jednostki w zakresie skuteczności radzenia sobie z trudnymi zdarzeniami i motywacji do zdobywania wiedzy.

Uzyskane wyniki badań poddano analizie statystycznej z wykorzystaniem pakietu statystycznego STATISTICA 10PL.

Wyniki. Wiedza pielęgniarek na temat pobierania materiału biologicznego jest niewystarczająca. Największy deficyt wiedzy dotyczy przygotowania pacjenta do badań analitycznych, a najmniejszy w zakresie techniki pobierania materiału. Głównym źródłem informacji ankietowanych byli pracownicy laboratorium i uczestnictwo w szkoleniach tematycznych. Zdecydowana większość personelu pielęgniarskiego uzyskała w skali GSES oceny wysokie, o ponad 10% więcej w oddziałach zabiegowych. Pielęgniarki oceniające swoją wiedzę jako niewystarczającą, miały także niższą ocenę własnej skuteczności.

Wnioski. Wśród badanej populacji występuje deficyt wiedzy dotyczącej pobierania materiału biologicznego. Poziom wiedzy zależy głównie od udziału w szkoleniach, dotyczących poprawności wykonania fazy przedanalizycznej. Poczucie własnej skuteczności (GSE) pielęgniarek kształtuje się na wysokim poziomie i zależy od wykształcenia, uczestnictwa w różnych formach kształcenia podyplomowego, zwłaszcza udziału w kursach z zakresu pobierania materiału biologicznego. Występuje istotna zależność między poczuciem własnej skuteczności a prezentowaną wiedzą. Im silniejsze GSE tym wyższy poziom wiedzy.